

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Люблянська школа бізнесу (Словенія)
Краківський економічний університет (Польща)

VIII Міжнародна науково-практична конференція

“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ: РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ”

10 квітня 2026 р.

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку (м. Одеса)
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Люблянська школа бізнесу (Словенія)
Краківський економічний університет (Польща)**

**УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ**

**MANAGEMENT OF SOCIO-ECONOMIC
TRANSFORMATIONS OF BUSINESS PROCESSES:
REALITIES AND CHALLENGES**

**Тези доповідей
VIII Міжнародної науково-практичної конференції**

10 квітня 2026 р.

**Мукачево
2026**

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від 22 квітня 2026 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 10 квітня 2026 р.). /ред. кол.: Л.І. Капітан (гол. ред.) та ін. - Мукачево: МДУ, 2026. – 221 с.

Відповідальний за випуск:

Анжела ЛИЗАНЕЦЬ - кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.

Технічний редактор:

Катерина ПУГАЧЕВСЬКА - кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.

Редакційна колегія: Капітан Л.І. - д-р іст. наук, професор (голова); Проскура В.Ф. - д-р екон. наук, професор; Феєр О.В. - канд. екон. наук, доцент; Гоблик-Маркович Н.М. - канд. екон. наук, доцент; Джунковська К.С. - канд. екон. наук, ст. викладач; Микуланинець С.І. - канд. екон. наук, ст. викладач; Шашовець Й.П. – канд. екон. наук, ст. викладач; Попович О.П. - PhD., ст. викладач.

У збірнику подано матеріали досліджень VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики», що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету. У збірнику розглянуто актуальні проблеми та тенденції управління господарськими процесами в умовах глобальних змін і нестабільності. Особливу увагу приділено питанням адаптації підприємств і регіонів до сучасних соціально-економічних викликів, зокрема цифровізації, інтеграційних процесів, воєнних ризиків та трансформації ринкових механізмів. У збірнику висвітлено теоретичні та прикладні аспекти управління господарськими процесами, інноваційного розвитку, підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, а також забезпечення сталого розвитку. Представлені результати наукових досліджень і практичні рекомендації можуть бути корисними для науковців, викладачів, здобувачів освіти, представників бізнесу та органів державного управління.

Матеріали подано в авторській редакції. Оргкомітет конференції вважає за доцільне повідомити, що не всі положення і висновки окремих авторів є беззаперечними. Разом з тим вважаємо можливим їхню публікацію з метою обговорення. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

*Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету
за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari/>*

© Мукачівський державний університет, 2026
© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму, 2026

ІЛЬТЬО Г., ЛУЖАНСЬКА Т., ІВАНИШ А. СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ	56
КАСИНЕЦЬ О., ЛЕВДАР С. ТУРИСТИЧНА ГАЛУЗЬ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	59
ЛІБА Н. ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ІННОВАЦІЙНІ ТА РЕСУРСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ	60
ЛИЗАНЕЦЬ А., ФОТАН Д. СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЗАКАРПАТТЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	62
П'ЯТКА Н. УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ГІРСЬКИХ РЕГІОНІВ КАРПАТ У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ: РОЛЬ ТУРИЗМУ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	65
РОМОЧІВСЬКА М., ПУГАЧЕВСЬКА К. РОЛЬ ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ	67
ФАЛЕС М., ПУГАЧЕВСЬКА К. ВПЛИВ ІНФРАСТРУКТУРИ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	68

СЕКЦІЯ 3. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

БУГУНОВ Д., ЄВСЄЄВА Д. РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ КЕРІВНИКА В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТОМ ГОСПОДАРЮВАННЯ	70
ВНУКОВА Н. УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНОРЕСУРСНОЇ БАЗИ У ЗВІТАХ КОМПАНІЙ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	73
ГОБЛИК-МАРКОВИЧ Н., ІВАНЬО І. ВПЛИВ ЛОКАЛЬНИХ РИНКОВИХ ФАКТОРІВ НА ЕКОНОМІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	75
ГОБЛИК-МАРКОВИЧ Н., ДУДКА К. РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	78
ГОЛУБЬ В., ЯКОВЛЄВ М. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ	80
ДЖУНКОВСЬКА К. РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	82
ДЖУНКОВСЬКА К., ГАВРИЛЕЦЬ А. САМОКЕРОВАНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК НОВА УПРАВЛІНСЬКА ПАРАДИГМА	84
ДЖУНКОВСЬКА К., ФЕДАК Д. СУТНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ	86
ІЛЬТЬО Т., САМОЙЛЕНКО І. УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ	87
КАМПОВ Н., КОНУСІКОВ А. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	90
КІОР О., МЕТІЛЬ Т. ЦИФРОВІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ	91
КУХАРСЬКА Н. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В АРХИТЕКТУРІ СУЧАСНОГО МАРКЕТИНГУ	93
ЛИЗАНЕЦЬ А., КРИВОШЕЇНА Ю. КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК ПАРАДИГМА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ОСНОВІ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ	95

збереженню економічної активності навіть за умов фізичних обмежень та ризиків безпеки. Цифрові технології також забезпечують підвищення прозорості розподілу ресурсів, оптимізацію управлінських рішень та розширення доступу економічних агентів до ринкової інформації.

Окрему роль у процесах відновлення регіонів відіграє розвиток малого та середнього підприємництва, яке традиційно є більш гнучким і адаптивним до кризових умов. Саме цей сектор здатний швидко реагувати на зміну ринкової кон'юнктури, створювати нові робочі місця та забезпечувати локальну економічну стабільність. Водночас ефективність його функціонування значною мірою залежить від наявності доступу до фінансових ресурсів, державної підтримки та інституційної спроможності регіонів.

Не менш важливим є питання людського капіталу, який у сучасних умовах виступає ключовим стратегічним ресурсом розвитку. Міграційні процеси, спричинені війною, призводять до нерівномірного розподілу трудових ресурсів між регіонами, що створює додаткові дисбаланси на ринку праці. У цьому контексті особливої актуальності набуває формування політик повернення населення, стимулювання зайнятості та розвитку програм перекваліфікації, орієнтованих на потреби відновлюваної економіки.

Крім того, значну увагу слід приділяти інституційному середовищу, яке визначає ефективність реалізації як інноваційного, так і ресурсного потенціалу регіонів. Якість інституцій безпосередньо впливає на рівень довіри між економічними агентами, швидкість ухвалення рішень та здатність системи до впровадження змін. В умовах війни особливої ваги набувають гнучкі управлінські механізми, здатні забезпечити оперативне реагування на кризові ситуації та координацію дій різних стейкхолдерів.

Узагальнюючи зазначене, можна констатувати, що розглянуті чинники формують взаємопов'язану систему детермінант регіонального розвитку. Таким чином, комплексне поєднання інноваційних підходів, забезпечення доступності ресурсів, розвитку людського капіталу та зміцнення інституційного середовища формує основу для стійкого відновлення та подальшого інклюзивного розвитку регіональних економічних систем України в умовах воєнного стану. Саме синергія цих чинників визначатиме довгострокову траєкторію післявоєнної реконструкції та конкурентоспроможність національної економіки в цілому.

УДК 352.07:332.146.2(477.87)

АНЖЕЛА ЛИЗАНЕЦЬ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

ДАРИНА ФОТАН

здобувачка ОС «Магістр» спеціальності «Менеджмент»
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЗАКАРПАТТЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

В умовах сучасної динамічності суспільно-політичних процесів, децентралізації управління, наслідків повномасштабної війни, посиленої внутрішньої міграції, економічної нестабільності та зростання соціальної напруги для виживання та розвитку територіальних громад критичного значення набуває перехід від реактивного менеджменту (вирішення поточних проблем «тут і зараз») до проактивного стратегічного підходу.

Стратегічний підхід — це системна концепція управління, що базується на передбаченні майбутніх змін зовнішнього середовища, визначенні довгострокових цілей та формуванні унікального набору інструментів для їх досягнення шляхом оптимального використання внутрішнього потенціалу територіальної громади. Його суть полягає не лише у складанні

планового документа, а у створенні цілісної моделі життєдіяльності громади, де кожен управлінський крок підпорядкований єдиній візії майбутнього.

Закарпатська область охоплює 64 територіальні громади, які функціонують у межах 6 укрупнених районів, демонструючи унікальну модель поєднання аграрного сектору та рекреаційної галузі [1, 2, 3]. Головною особливістю регіону є потужний транскордонний потенціал, зумовлений межуванням із чотирма країнами ЄС, що відкриває громадам ексклюзивний доступ до європейських грантових програм та інвестицій.

Специфіка громад також полягає у їхньому гірському статусі, що потребує особливих підходів до утримання інфраструктури, але водночас стимулює розвиток еко-туризму та альтернативної енергетики. Важливою характеристикою є високий рівень культури міжетнічної взаємодії, що забезпечує соціальну стабільність та сприяє розвитку нішевих видів туризму, таких як винний, гастрономічний та сільський зелений.

Останніми роками громади області стали ключовими хабами для релокованого бізнесу та ІТ-сектору, що суттєво змінило структуру місцевих бюджетів та прискорило цифровізацію послуг.

Багаті природні ресурси та значний фонд сільськогосподарських угідь створюють базу для формування багатофункціональних аграрних кластерів із високою доданою вартістю. Попри ці переваги, громади стикаються з викликами у вигляді застарілих інженерних мереж та міграційного відтоку кадрового потенціалу, що потребує впровадження новітніх методів менеджменту.

Стратегічний розвиток громад Закарпаття повинен базуватися на трансформації їхнього географічного розташування у реальну економічну самодостатність та безпекове середовище

Доцільність застосування стратегічного підходу до розвитку громад Закарпатської області обґрунтована такими аспектами:

- забезпечення сталого розвитку: Стратегічний підхід дозволяє збалансувати економічні інтереси бізнесу, соціальні потреби мешканців та вимоги екологічної безпеки, що є базою для тривалого процвітання території;

- синергія інтересів стейкхолдерів: Такий формат управління створює платформу для конструктивної взаємодії між органами влади, підприємницьким сектором та громадськістю, де кожен учасник розуміє свою роль та отримує конкретні переваги: від гідного заробітку та якісних послуг для громадян до стабільного бізнес-клімату для інвесторів;

- адаптація до кризових умов: Для прикордонного Закарпаття стратегічне планування стає інструментом стійкості (resilience) перед обличчям повномасштабної війни, економічної нестабільності, посиленої міграції та змін пріоритетів місцевої економіки;

- оптимізація обмежених ресурсів: Реформа децентралізації наділила громади широкими повноваженнями, проте одночасно поклала на них повну відповідальність за утримання інфраструктури (освіти, медицини, ЖКГ). Стратегічний менеджмент дозволяє виявити «внутрішні резерви» та спрямувати дефіцитні бюджетні кошти на напрямки з найвищою доданою вартістю;

- залучення інвестицій: Наявність чіткої стратегії розвитку та SWOT-аналізу є сигналом для внутрішніх і зовнішніх донорів щодо передбачуваності та надійності громади як партнера.

Розробка стратегічних положень розвитку територіальних громад Закарпаття в сучасних умовах вимагає глибокої ідентифікації факторів внутрішнього та зовнішнього середовища через призму воєнного стану та масштабних міграційних трансформацій.

Внутрішнє середовище громад регіону характеризується наявністю адаптивного людського капіталу та збережених природно-ресурсних активів, що дозволяють підтримувати стратегічний розвиток.

Сильними сторонами є висока концентрація релокованого бізнесу, що стимулює розвиток промислового та ІТ-секторів, а також наявність об'єктів критичної інфраструктури, які отримали імпульс до модернізації завдяки міжнародній допомозі. Водночас слабкими сторонами залишаються значні диспропорції у розвитку окремих населених пунктів,

зношеність дорожньо-транспортних мереж та гостра потреба у системному оновленні містобудівної документації для залучення капітальних інвестицій.

Зовнішнє середовище диктує нові правила гри, де ключовими можливостями виступають активізація транскордонної співпраці з країнами ЄС, доступ до європейських фондів відновлення та потенціал розвитку альтернативної енергетики для забезпечення енергонезалежності.

Проте критичними загрозами залишаються поглиблення економічної нестабільності, триваюча трудова міграція, що створює дефіцит спеціалістів на місцях. Крім того, надмірна залежність місцевих бюджетів від державних субвенцій та ризики, пов'язані з наслідками воєнних дій, змушують органи місцевого самоврядування формувати гнучкі стратегії, орієнтовані на самодостатність та підтримку малого підприємництва як основи стійкості.

На основі аналізу чинних стратегічних документів регіону [4, 5, 6] та результатів проведеного SWOT-аналізу, нами окреслено пріоритетні стратегії розвитку громад Закарпаття до 2027–2030 років.

Так, для більшості громад області ключовою стає стратегія економічної трансформації та релокаційної адаптації. Вона передбачає не просто розміщення евакуйованих підприємств, а їхню повну інтеграцію в місцеві ланцюги доданої вартості.

Паралельно повинна бути реалізована стратегія енергетичної стійкості, що базується на використанні природного капіталу регіону: встановлення сонячних панелей на муніципальних будівлях, розвиток малих ГЕС (із дотриманням екологічних норм) та використання біомаси.

Важливою є також стратегія соціальної інклюзії та людського капіталу, яка спрямована на професійну перепідготовку ВПО та створення умов для закріплення молоді в громадах через розвиток молодіжних хабів та цифрових сервісів.

Щодо пріоритетних стратегій за окремими ОТГ Закарпатської області, то вони можуть бути розмежовані на прикордонні та «логістичні» ОТГ, гірські та рекреаційні громади, аграрно-індустріальні громади.

До прикордонних та логістичних громад слід віднести Ужгородську, Чопську та Берегівську територіальні громади. Тут повинна домінувати стратегія розбудови транскордонної інфраструктури та логістики. Пріоритетом є створення «сухих портів», розширення пропускної спроможності пунктів пропуску та реалізація спільних із ЄС екологічних проєктів (поводження з відходами, очищення річок).

До гірських та рекреаційних громад варто віднести Полянську, Ясінянську, Рахівську, Пилипецьку ТГ. Основним орієнтиром для них повинна стати стратегія розвитку всесезонного еко-туризму та збереження біорізноманіття. Вона передбачає створення маркованих маршрутів, розвиток бальнеології та підтримку традиційного високогірного господарювання (вівчарство, сироваріння) як елементу туристичного продукту.

Серед аграрно-індустріальних громад варто виділити Великолучківську, Вилоцьку, Драгівську ТГ. Пріоритетною для них має стати стратегія стимулювання глибокої переробки сільгосппродукції. Це передбачає створення кооперативів, будівництво овочесховищ та підтримку локальних брендів (вино, фрукти, мед) для виходу на ринки ЄС.

Загалом формування стратегічних пріоритетів для ТГ Закарпаття є не формальною вимогою, а фундаментальною умовою трансформації територіального потенціалу в реальну економічну самодостатність та високу якість життя населення.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація в Україні: Закарпатська область : портал. URL: <https://decentralization.gov.ua/areas/0312> (дата звернення: 01.04.2026).
2. Офіційний сайт Закарпатської обласної ради : вебсайт. URL: <https://zakarpatt-rada.gov.ua/> (дата звернення: 01.04.2026).
3. Список територіальних громад Закарпатської області. Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL:

https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_територіальних_громад_Закарпатської_області (дата звернення: 01.04.2026).

4. Стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021–2027 років : розпорядження голови облдержадміністрації від 12.05.2020 № 260. URL: <https://carpathia.gov.ua/ekonomika/strategiya-rozvitku-oblasti/strategiya-rozvitku-zakarpatskoyi-oblasti-na-period-2021-2027-rokiv> (дата звернення: 01.04.2026).

5. Програма соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2024–2026 роки : рішення Закарпатської обласної ради від 21.12.2023 № 1030. URL: https://zakarpatt-rada.gov.ua/docs/rishennya/8/21_sesion_2/rish1520.pdf (дата звернення: 01.04.2026).

6. Моніторинг стратегій територіальних громад : бібліотека документів порталу «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/library?type=6> (дата звернення: 01.04.2026).

УДК 338.48:330.34:332.

НАТАЛІЯ П'ЯТКА

кандидат економічних наук., доцент,
завідувач кафедри географії та суспільних дисциплін
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ГІРСЬКИХ РЕГІОНІВ КАРПАТ У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ: РОЛЬ ТУРИЗМУ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Туристична індустрія у сучасних умовах глобалізації та постіндустріального розвитку посідає одне з провідних місць у структурі світового господарства, виступаючи важливим чинником соціально-економічних трансформацій. Її значення визначається не лише здатністю генерувати значні фінансові надходження, але й мультиплікативним ефектом, що охоплює суміжні галузі економіки, сприяє зайнятості населення, розвитку інфраструктури та підвищенню якості життя. У провідних європейських країнах туризм є вагомим складовим національних економік, забезпечуючи значну частку експорту послуг і формуючи стабільні джерела доходів. В Україні, попри нижчі показники розвитку туристичної сфери, спостерігається поступова активізація цієї галузі, особливо у регіонах із високим природно-ресурсним потенціалом.

У контексті теми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів туристична діяльність виступає ефективним інструментом структурної модернізації регіональної економіки. Особливо це стосується гірських територій, де традиційні галузі господарювання мають обмежені можливості розвитку. Карпатський регіон України є яскравим прикладом території, де туризм може виконувати роль базового сектору економіки, сприяючи диверсифікації господарської діяльності, зменшенню рівня безробіття та зміцненню фінансової самодостатності місцевих громад.

Актуальність розвитку туристичної індустрії у Карпатському регіоні зумовлюється необхідністю адаптації господарського комплексу до сучасних викликів, серед яких особливе місце займають процеси глобалізації, екологічні обмеження, демографічні зміни та зростання конкуренції на міжнародному туристичному ринку. В умовах обмеженого промислового потенціалу та високої екологічної вразливості гірських екосистем саме рекреаційно-туристична діяльність розглядається як пріоритетний напрям соціально-економічного розвитку, що відповідає принципам сталості та раціонального природокористування.

Ефективне управління трансформаційними процесами у сфері туризму передбачає формування цілісної регіональної політики, спрямованої на узгодження економічних, соціальних та екологічних інтересів. Важливим завданням є створення конкурентоспроможного туристичного продукту, здатного задовольнити потреби різних

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>